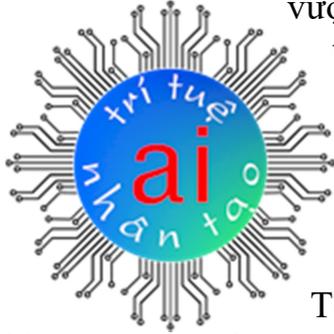

VÀI SUY NGHĨ THÔ THIỄN VỀ TRÍ TUỆ NHÂN TẠO

AI viết tắt của chữ *Artificial Intelligence*, là *Trí Tuệ Nhân Tạo*.

Nó là một phát minh mới nhất trong công nghiệp internet, có một khả năng phi thường vượt lên trên tất cả sự suy nghĩ của những người như chúng ta. Nó có thể giải quyết những công việc phức tạp mà cả một tổ hợp nhân tài phải mất rất nhiều thời gian nghiên cứu, bàn thảo, và tìm đáp số.

Tôi đã có vài lần định viết bài về AI, nhưng tự biết mình chưa đủ nghiên cứu sâu về vấn đề này.

Tôi xin phép trước là sẽ sử dụng vài thuật ngữ tiếng Anh trong bài vì không tìm ra chữ Việt tương đương để trình bày đủ ý của nó.

1. Như tên gọi *Artificial Intelligence*.

AI là sản phẩm trí tuệ của chính con người chứ không phải thứ gì cao siêu vượt trên sự hiểu biết của con người.

2. Nó cao hơn người bình thường chúng ta.

Nhưng vì do con người tạo ra, thì hẳn là phải được con người điều khiển và chế ngự.

Sở dĩ nó cao siêu vời vợi, vì nó là sản phẩm tích lũy tri thức của hàng ngàn năm, bao thế hệ, nhất là trong công nghiệp computer và internet. Thế gian hiện có 8.3 tỷ người, tất nhiên phải có vài trăm ngàn, vài triệu nhân tài, trong đó một phần rất nhỏ là “thiên Tài” mà trí tuệ vượt xa hẳn những người bình thường. Albert Einstein, Elon Musk là vài trong số thiên tài xuất chúng mà chúng ta biết chắc. Chính những thiên tài này đã tạo ra nền văn minh xán lạn về mọi phương diện.

Nhân loại mất năm ngàn năm để tiến từ cái bàn tính abacus ở Trung Hoa (phát minh trong Thiên niên kỷ thứ ba trước Công Nguyên) đến những chiếc máy tính cơ học công kênh, nặng nề, chỉ làm được bốn phép tính căn bản khoảng 1642, đến máy tính bằng điện trong thập niên 1970s, rồi máy tính cá nhân (tức [personal] computer ngày nay) vào khoảng năm 1985. Tôi nhớ năm 1990, mới đến Mỹ, mua bộ máy tính chiếm hết một góc phòng ngủ. Bộ nhớ của nó chỉ chứa khoảng vài trăm megabytes! Và hiện nay? Tính bằng hàng

chục gigabytes. Cái floppy disk thời đó 14cm vuông, chỉ chứa được khoảng 250 kilobytes, ngày này, một cái USB drive chứa cả hàng gigabytes!

Một chặng đường dài văn minh kỹ thuật được thu ngắn với tốc độ nhanh không tưởng tượng, khi một cái máy computer vào khoảng 1970s nó phải được chứa trong một khu nhà; đến khi chỉ là một cái desktop gọn gàng vào khoảng 1990s, và cho đến nay là cái laptop và cái iPhone bằng bàn tay nhưng làm đủ chức năng của một cái máy tính điện tử, có thể giải đáp những bài toán phức tạp nhất trong các môn toán cao cấp.

3. AI tự nó không suy nghĩ.

Tuy nó cũng có bộ nhớ, mà khả năng chứa đựng dữ liệu là như vô bờ bến. Nó cũng có processor để vận hành. Nhưng tự nó, xin nhắc lại, AI không tự suy nghĩ, mà do những người sáng tạo ra nó đặt bộ suy nghĩ cho nó, nó sẽ suy nghĩ, xử trí theo lệnh hay ý muốn của nhà sáng tạo. AI cũng như robots, người kỹ sư tạo ra nó, viết chương trình cho nó làm gì thì nó làm theo đúng như thế. Người kỹ sư điều khiển và chế ngự nó, chứ không để nó làm lộng gây nguy hại cho môi trường.

4. AI biết hết?

Nhưng do đâu mà có những kiến thức bác học này? Quý vị muốn tìm hiểu về một nhân vật, một sự kiện, biến cố? Chỉ cần đánh vào vài keywords là trong vài giây – vài giây thôi! – AI sẽ cung cấp ngay cho quý vị điều muốn biết.

Nhưng nên nhớ rằng, kiến thức của AI không phải tự có, hay từ đáng tối cao nào ban cho.

Kiến thức đó cũng do chính con người tạo ra, tích lũy từ hàng ngàn năm nay trên khắp thế giới. Đó là những bài vở, hình ảnh mà quý vị viết bằng Microsoft Word rồi đăng trên mạng world wide web [www], internet tức là các mạng truyền thông xã hội; đó là những tài liệu mà quý vị sưu tầm từ kiến thức nhân loại và bỏ công chuyển nó sang hình thức digital và đưa lên liên mạng.

Chúng ta thường nghe chữ “*cloud*” là đám mây. Trong Internet, cloud là kho chứa tất cả các dữ liệu, bất kể bao nhiêu, miễn là có người đã mã hóa (digitize) tài liệu rồi đưa lên. Các dữ liệu chuyển qua, chuyển lại từ máy chúng ta và cloud rồi đến tận màn hình máy khác bằng tốc độ của điện. Tốc độ vận hành của máy computer đo bằng tốc độ con lắc đồng hồ (oscillator) mà đơn vị là hàng triệu (MHz) cho đến hàng tỷ (GHz) dao động trong một giây, tùy theo khả năng của CPU (Central Processing Unit) của máy. Tốc độ mà máy chúng ta nhận tài liệu (download) hay chuyển tài liệu (upload) lên xuống cloud cũng tính bằng triệu hay tỷ bytes mỗi giây (Mbps, Gbps) tùy theo máy.

Có điều là không phải 100% kiến thức của nhân loại đều được tích lũy trên Cloud cho chúng ta tra cứu. Có nhiều kiến thức bị quên lãng, bỏ qua, hay vì của những quốc gia mà

người ta không quan tâm đến, nên chẳng ai buồn bỏ công làm việc digitize mà đưa lên cloud.

Ví dụ: Ngày nay, rất dễ tìm tài liệu về những nhà văn, nhà báo, nhà sinh hoạt chính trị, cộng đồng trên Google, AI. Nhưng nếu tìm tên những nhân vật lịch sử VN, Lào, Miên thì chưa chắc đã có.

Và.

Ngày nay, chúng ta có những thuận lợi về khối lượng và tốc độ. Ngày trước, phải vào thư viện hàng ngày, hàng tháng; lục lọi hàng ngàn trang giấy mà chưa chắc tìm được theo ý muốn. Ngày nay, khi chỉ cần vài lần bấm keywords trên keyboard, là những tài liệu cần truy cứu hiện ra chỉ sau vài giây.

5. AI có thật khả tín hay không?

Một điều cần chú ý, rất quan trọng. AI cũng bias. Vì AI sử dụng tài liệu do con người post [\[đăng\]](#) lên, thì chắc chắn nó sẽ mang quan điểm chủ quan của người đưa lên.

Ví dụ: Ngày nay đa số tài liệu về chiến tranh VN là do người Mỹ, và một số bên VC đưa ra; có xác suất cao là nó sẽ nói tốt cho phe VC và Hồ Chí Minh.

Vì vậy,

Đối với tôi, AI không phải là chân lý, đáng tin cậy, nhất là trong phạm vi khoa học nhân văn, xã hội. Chúng ta sẽ phải đọc, phân tích, nhận định trước khi sử dụng nguồn tài liệu do nó cung cấp.

6. Nỗi lo sợ AI sẽ thao túng nhân loại.

Đúng thế, bất cứ phát minh nào cũng có hai mặt. Khi nó được điều khiển, trong tay người tốt, thì nó phục vụ nhân sinh; nhưng nếu để nó lọt vào tay kẻ xấu như Hitler, Stalin, Mao, Hồ... thì nó sẽ là công cụ đàn áp nhân dân mà khả năng lật ngược sẽ là điều vô vọng.

Chúng ta chỉ sợ AI bị bọn chính trị hoạt đầu, bọn độc tài... kiểm soát. Đó mới là ngày tàn của nhân loại. Từ mấy chục năm qua, những kẻ mưu đồ thống trị thế giới vẫn không ngừng các agenda của họ đó sao?

Dịch bằng AI!

Thời nay, không cần giỏi văn hay sinh ngữ, người ta vẫn có thể viết những tác phẩm bằng tiếng Việt hay bằng Anh Ngữ. Chỉ cần đưa lên mạng rồi bấm Google translation, Grammarly translation là xong!

Thực tế! Trong lãnh vực văn học, AI dù có giỏi đến đâu, cũng không nắm hết, hiểu thấu sâu sắc về tâm lý xã hội của từng dân tộc. Ý nghĩa của ngôn từ các nước rất phong phú, có rất nhiều chữ cùng cách viết nhưng phải dịch khác nhau trong những trường hợp khác nhau. Những người đưa từ vựng (vocabulary) lên internet chỉ có thể cho người ta tạm dịch theo kiểu chữ này sang chữ kia. Nhưng mỗi dân tộc có một văn phong, mỗi hệ thống thành ngữ (idiom, expression) mà phải sống với họ mới hiểu hết.

Cứ đọc qua vài dòng là thấy ngay bản dịch Google nó ngớ ngẩn, buồn cười.

Tôi đã thấy nhiều lần cách dịch này, viết thêm một cuốn vài trăm trang chưa hết!

Đỗ Văn Phúc

*Nguồn: Internet eMail by **ddnb** chuyển*

*Đăng ngày thứ Bảy, December 13, 2025
tkd, Khoá 10A-72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*